

LOCUL ACTIVITĂȚILOR OUTDOOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREPRIMAR

Profesor, Erastov Vasa
Grădinița cu Program Normal „Luminița” Siret

În ultimii ani, în învățământul românesc a intrat și a căpătat amploare o experiență inedită privind organizarea demersului didactic: educația în aer liber. Deși multe aspecte nu sunt chiar noi, mulți actori ai sistemului educațional practicând o serie de secvențe ce se apropie de educația outdoor, sunt necesare precizări privind caracteristicile acestui tip de educație. Conform *Manualului de educație outdoor* conceput și coordonat de L. Bucică, acest tip de educație se apropie de educația non-formală, fiind considerată a fi mult mai motivantă, stimulativă, cu un impact extrem de puternic asupra procesului de învățare. Ambele tipuri de educație pot fi integrate cu succes în cadrul educației formale, maximizând efectele procesului de învățare. Dintre caracteristicile educației outdoor, autorii consideră că:

- *educația outdoor oferă posibilitatea contactului direct cu natura*, aceasta presupunând importanța acordată în ultima vreme protecției mediului, schimbării atitudinilor privind interacțiunea omului cu natura, conștientizarea impactului negativ pe care îl au acțiunile non-ecologice ale omului;

- *educația outdoor reprezintă o puternică sursă de experiențe de învățare*, prin mediul relaxant, fără constrângerile unei săli de clasă/grupă, oferind copiilor nenumărate provocări în măsură să schimbe comportamentele nedorite, acționând și întărind cooperarea, respectul reciproc, valorizarea fiecărui component al grupului;

- *educația outdoor facilitează procesul de învățare al copiilor cu deficit în acest sens*, prin climatul diferit, atmosferă relaxantă îi motivează pe copiii fără performanțe sau cu dificultăți de învățare, aceștia devenind mult mai capabili;

- *educația outdoor asigură dezvoltare personală atât profesorilor cât și educabililor*;

- *contribuie la dezvoltarea spiritului de echipă*;

- *educația outdoor oferă numeroase beneficii fizice, emoționale, mentale care conduc la bunăstarea personală, dar și a societății, în general.*

Funcția principală a acestui tip de educație este de a forma reprezentări și noțiuni simple, corecte, cu un conținut științific accesibil vârstei, restructurând, valorificând experiențele anterioare și integrându-se într-un sistem deschis de imagini cu privire la mediul natural și social, prin explorarea directă a fenomenelor și a proceselor aflate în derulare.

Educația outdoor se poate realiza printr-o varietate de activități care să realizeze obiectivele domeniilor diverse, practic, toate tipurile de activități pe domenii experiențiale pot lua forma inedită a educației de acest gen.

Domeniul limbă și comunicare ne-a oferit o serie de oportunități de a aborda experiențele de limbaj și comunicare în activități de tip outdoor:

- *lectura educatoarei, lectura după imagini, povestirile și repovestirile, dramatizarea și jocul de rol cu subiect din basme și povești realizate în aer liber, la umbra unui copac din curtea grădiniței sau în păduricea de la marginea orașului, pe lângă atmosfera relaxantă, obține valențe noi prin oferta de a improviza inspirându-se de la elementele naturale din jur. Un copac înalt poate fi considerat turnul unui castel, un tufiș – pădurea din care apar personajele poveștilor, firele de iarbă, frunzele, crenguțele – accesorii și costumații originale. Am ales în curtea grădiniței un loc „de citit” unde copiii rămân pentru un timp răsfoind cărțile sau audiind poveștile preferate. Utilizarea unor instrumente neconvenționale: pietricele de forme alungite, ascuțite, de grosimi diferite, bețișoare etc. oferă o satisfacție deosebită de a lăsa mesaje „scrise” pe pământul sau nisipul umed, pe frunze mari, pe mătul pârâului asigurând în același timp exersarea trasării semnelor grafice cu un anumit înțeles: de la simple liniuțe până la trasarea literelor și a cifrelor cunoscute.*

- povestea cu început dat pornind de la un obiect sau o viețuitoare zărită chiar și pentru o clipă în mediul ei i-a antrenat pe copii să creeze o diversitate de trasee ale desfășurării acțiunii, stimulând creativitatea și expresivitatea limbajului, rezolvarea originală a situațiilor-problemă, asocieri dintre cele mai neașteptate între cuvinte, expresii, structuri ale temii.

- În parc, în timpul drumeției, în momentul de relaxare după jocuri dinamice, copiii au fost antrenați să găsească cât mai multe cuvinte care încep sau se termină cu un anumit sunet, cuvinte cu un număr dat de silabe, cuvinte ritmate, să găsească rimă la cuvintele date sau propuse de ei.;

- Pornind de la un obiect care le-a stârnit interesul, le-am propus să compună o poezioară, o poveste, să improvizeze jocuri- mimă, valorificând valențele limbajului non-verbal;

- O plimbare în pădurea de la marginea orașului ne-a oferit posibilitatea de a ne „împrieteni” cu câte un copac, de a-i „asculta” povestea șoptită de crengile și frunzele legănate vânt, iar dacă ar putea vorbi, ce ne-ar putea împărtăși?

Pe lângă faptul că acest tip de activități au fost foarte agreate de copii, le-au oferit fiecărui copil posibilitatea să se exprime, să comunice, să colaboreze cu alți copii, să interpreteze diferite roluri, chiar cel de lider al grupului.

Domeniul științe se încadrează extrem de bine activităților outdoor prin observarea directă a mediului natural și social, prin explorarea și „trăirea pe viu” a unor experiențe de cunoaștere cât și prin oportunități de a clasifica, distinge forme, culori, însușiri ale obiectelor, de a ordona, pune în relație, explora pozițiile spațiale, de a compara, de a explora schimbarea cantității prin operații de adăugare sau extragere de elemente dintr-o grupă de obiecte.

De multe ori activitățile de educație ecologică se confundă cu activitățile de tip outdoor, prin derularea acestora în aer liber. Totuși educația outdoor înseamnă mult mai mult, incluzând, printre alte valențe și acțiunile de protecție a mediului. Activitățile de ecologizare a unor spații de joacă, a curții, plantarea și îngrijirea florilor în fața grădiniței sau a locuinței personale, îndeosebi a celei de la bloc, au responsabilizat copiii, formându-le o atitudine de protejare a vieții sub orice formă ar fi ea, de dezaprobare a acțiunilor de distrugere, poluare, ne-intervenție, nepăsare ale unor indivizi. Plimbările cu temă, drumețiile, activitățile de culegere de plante medicinale, materiale din natură care pot fi utilizate la atelierul de creație au pus copiii în situații din cele mai diverse prin care au explorat procesele naturale, observând efectul activității personale sau a omului în general asupra mediului. Copiii au avut oportunitatea să exploreze procesele fizice și chimice cum ar fi plutirea, diluarea, dizolvarea, circuitul apei, fenomenele naturale: ploaia, fulgerul, curcubeul, ninsoarea, urmele lăsate pe nisip, noroi, zăpadă etc.

O plimbare sub castani, toamna, incită copiii invariabil să adune castane, să le compare, să le ordoneze după mărime, să le găsească utilități noi în organizarea spațiului, să asocieze numărul la cantitate. Copiii au fost implicați să măsoare cu unități de măsură nestandardizate suprafețe, lungimea diferitelor obiecte sau trasee, greutatea, propriile dimensiuni corporale, observarea modificării umbrelor obiectelor, a propriului corp.

Domeniu om și societate presupune observarea activității umane, de a relaționa și comporta în societate, de a afla specificul meseriilor, a necesității de a planifica și organiza o activitate, de a urmări și transpune un proiect în practică, respectarea regulilor și consecințele nerespectării acestora. Prin activitățile în aer liber copiii au observat relieful local, instituțiile culturale și sociale ale orașului, trecutul istoric și cultural marcat de statui, plăci comemorative. Participarea la spectacole pentru copii, la activitățile culturale ale orașului – *Zilele orașului Siret, Zilele culturii siretene*, la activități sociale de ajutorare a persoanelor defavorizate – copii din familii cu probleme sociale, persoanele vârstnice de la centrul de Asistență Socială „Ingvar Kamprad”, au oferit situații diverse în cadrul cărora copiii au interacționat cu actori, reprezentanți ai comunității locale, persoane cu dizabilități, au planificat activități de strângere de fonduri și bunuri pentru a veni în sprijinul unor foști colegi sau persoane vârstnice, cu asistații de la

Fundația Umanitară „O nouă viață” Siret. În cadrul proiectului socio-umanitar „Bucuria de a dăru” copiii au fost implicați în activități prin care au confecționat felicitări, tablouri, mărtișoare pentru persoanele de la azil, au donat jucării, rechizite, obiecte de îmbrăcăminte, alimente pentru copiii aflați în familii defavorizate, au oferit zâmbete, versuri și poezii cu diferite ocazii persoanelor asistate social. Prin implicare și participare, copiii au înțeles că suntem diferiți, dar egali, aparținem unei comunități, putem participa, să fim activi, suntem responsabili.

Domeniul estetic-creativ se pretează cu succes activităților outdoor prin oferta de sunete de intensități, timbre din cele mai diverse și armonii sonore sau plastice din mediul natural. Copiii au experimentat sunetele produse prin ciocnirea pietrelor, bucăților de lemn, prin ruperea crenguțelor sau foșnetul frunzelor. Au ascultat simfonia păsărelelor din pădure, sunetele produse de clipocitul apei ce curge sau cade de la înălțime. Au ascultat ecoul, l-au produs și comparat în locuri diverse: în parc, între blocuri, într-o clădire aflată în construcție, în pădure, pe malul apei Siretului. Au reprodus diferite ritmuri, au utilizat instrumente muzicale neconvenționale în spații deschise.

Utilizarea materialelor din natură pentru a crea efecte plastice: culorile unor fructe, legume, frunze, modelarea argilei și a lutului de la malul apei, prelucrarea creativă a unor rădăcini, crengi, frunze, pietre cu forme neobișnuite găsite în timpul plimbărilor au constituit atâte momente în care beneficiile educației outdoor și-au spus cuvântul.

Domeniul psiho-motric reprezintă cea mai utilizată ofertă de a desfășura activitățile tip outdoor. Activitățile sportive, cele de dezvoltare psiho-motrică ar trebui organizate aproape întotdeauna în aer liber, deoarece ele contribuie la călirea organismului, asigurând și creșterea imunității organismului prin exploatarea condițiilor naturale de mediu: soare, aer, apă. Jocurile sportive de echipă dezvoltă calități ale personalității prin implicarea și aportul personal la echipă, activitățile fizice în aer liber contribuie la controlul greutatei corporale, la dezvoltarea armonioasă a organismului aflat în creștere, la prevenirea unor probleme de sănătate printr-un stil de viață sănătos. Pe lângă activitățile sportive și cele ale domeniului psiho-motric, educația outdoor include toate tipurile de jocuri organizate sau alese de copii, desfășurate în curte, în parc, în mediul natural din luncă sau pădure, în cadrul drumețiilor, excursiilor, petrecerii timpului liber în natură.

Abordarea activităților pe domenii experiențiale în cadrul educației outdoor presupune în primul rând o proiectare riguroasă scopului, obiectivelor și a rezultatelor așteptate, detalii tehnice privind deplasarea, condiții climatice (vremea nu va fi numai un impediment: explorarea fenomenelor naturale în momentul în care acestea se produc reprezintă un avantaj) implicarea copiilor în planificare, stabilirea locului, eventual solicitarea acordului familiei sau a conducerii unității, eventuala necesitate a prezenței a unui/unor alți adulți pentru sprijin, durata, resursele materiale, financiare, reguli de comportament, factorii de risc, prevenirea lor și evaluarea activității, feed-back-ul tuturor celor implicați.

Organizând ori de câte ori conținuturile și obiectivele se pretează la acest tip de activități, atât profesorul cât și preșcolarii au numai de câștigat prin posibilitățile practic nelimitate oferite procesului de învățare și formare participativ-activă a activităților outdoor în grădiniță.

Bibliografie:

1. Cerghit, I., (2002), *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*, Ed. Aramis, București.
2. Cucoș, C., (1996), *Pedagogie*, Ed. Polirom, Iași.
3. Oprea, C., L., (2003), *Alternative metodologice interactive*, Ed. Universității, București.
4. Voiculescu, E., (2001), *Pedagogie preșcolară*, Editura Aramis, București.
5. www.edu-catunele.ro